

Zaandam, 20 maart 2025

Onderwerp: Reactie op schrijven heer Breunesse en mevrouw Onclin d.d. 7 maart 2025 – kenmerk 9197685

Geachte heer Breunesse en mevrouw Onclin,

Wij danken u hartelijk voor uw reactie naar aanleiding van onze brief ‘Belang van Openbaarheid en Alternatieve Ondernemersvisie’. Helaas voelen wij ons genooddaakt om op uw reactie in te gaan, omdat een aantal feiten door u op een andere manier worden belicht.

Het klopt dat wij u hebben gevraagd om betrokkenheid, zoals ook kenbaar gemaakt in onze brief, omdat wij in de periode voorafgaand aan onze gesprekken nauwelijks tot niet betrokken zijn geweest bij het ontwikkel- en besluitvormingsproces van de Zaanse Schans. Een ontwikkeling die u in uw reactie ook niet ontkent. U stelt echter dat wij het overleg eenzijdig hebben stopgezet, wat niet correct is. Wij hebben kenbaar gemaakt dat wij de informatie tot ons zullen nemen, grondig zullen bestuderen en op termijn een alternatief aan u zullen presenteren. Het overleg is daarmee gepauzeerd en niet stopgezet. Uw mening betreffende de tussenconclusies over gedeelde ambities delen wij niet en wij vragen u hierbij dan ook om aan te geven op welke specifieke tussenconclusies en gedeelde ambities u doelt. In onze gesprekken hebben wij meermaals kenbaar gemaakt dat de openbaarheid van het gebied van essentieel belang is voor de ondernemers, maar u heeft aangegeven hier geen gehoor aan te willen geven en dat u het noodzakelijk acht om een verplicht ticket in stellen. Indien de ondernemers niet akkoord kunnen gaan met een verplicht ticket heeft u aangegeven om over te stappen op een verplicht ticket met een juridische grondslag (verslag d.d. 28-11-2024). De ondernemers ervaren dergelijke uitspraken als een dreigement.

U verwijst in uw reactie naar de Ontwikkelstrategie en dat de ambitie voor een duurzaam exploitatiemodel niet nieuw is. De ondernemers hadden echter nimmer verwacht dat bij een dergelijk exploitatiemodel de openbaarheid van het gebied ter discussie zou worden gesteld. De openbaarheid van het gebied is immers een van de kernwaarden van de Zaanse Schans. U bent daarnaast in eerdere stadia zeer onduidelijk geweest in uw bewoording omtrent de uitvoering van het duurzaam exploitatiemodel, aangezien u enerzijds aangaf dat de klanten van de ondernemers te allen tijde vrije toegang tot het gebied behouden, maar anderzijds dat alle nationale en internationale toeristen in de toekomst een verplicht ticket moeten aanschaffen (verslag d.d. 20-11-2024). Ditzelfde geldt voor de uitspraken van wethouder Breunesse in het NOS/Nieuwsuur artikel d.d. 2 augustus 2024. Hiervoor verwijzen wij naar onze email van 6 augustus 2024 waar wij helaas nooit antwoord op hebben mogen ontvangen.

Terugkijkend op de situatie lijkt duidelijk te zijn dat het college van B&W op dat moment, een maand voor het einde van de pilot, voornemens was om het gebied uit de openbaarheid te onttrekken. Ten tijde van de Ontwikkelstrategie en de periode daaropvolgend was dit nog niet het geval. Om dus naar de Ontwikkelstrategie te verwijzen en te stellen dat de ondernemers daaruit hadden moeten herleiden dat u voornemens bent het gebied uit de openbaarheid te onttrekken en een verplicht ticket in te stellen is daarmee niet reëel noch terecht. In de Ontwikkelstrategie staat hierover o.a. het volgende (p.68): “De Zaanse Schans is een openbaar gebied. De gemeente Zaanstad draagt primair de publieke verantwoordelijkheid om de algemene belangen in het gebied te waarborgen voor bewoners en ondernemers. De gemeente zorgt dat de Zaanse Schans én de omgeving veilig, leefbaar en bereikbaar is. Bezoekers zijn hier altijd te gast”. Tevens verwijt u de ondernemers dat zij jarenlang de gelegenheid hebben

gehad om op de Ontwikkelstrategie te reageren en met eigen initiatieven te komen. Wij hebben hiervoor een aanzet gedaan op 23 september 2020 om een samenwerking te initiëren. Helaas konden de “erfgoedpartijen” niet akkoord gaan met het punt “consensus”. Zij stelden vervolgens dat zij “een door alle partijen ondertekend statement” niet noodzakelijk achtten. Helaas konden wij met een dergelijke mate van vrijblijvendheid niet akkoord gaan. Daarnaast verwijst u zelf naar ons eigen initiatief, namelijk ons ‘Plan van Aanpak’. Deze is in de periode tussen het opstellen van het definitief concept van de Ontwikkelstrategie en het daadwerkelijk vaststellen van de Ontwikkelstrategie met u gedeeld. Tevens is ons door de toenmalige wethouder, mevrouw Baerveldt, toegezegd dat ons Plan van Aanpak aan de Ontwikkelstrategie vastgeniet werd en dat beide documenten daarmee onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Uw opmerking “Dat is niet gebeurd” is dus niet juist.

Het klopt dat wij u gevraagd hebben de regie te nemen om de *samenwerking* tussen de stakeholders te bevorderen op de Zaanse Schans, aangezien deze de afgelopen jaren, sinds de introductie van de VMR en het vaststellen van de nieuwe statuten van Stichting de Zaanse Schans/de meest recente bestuurswissel en directieaanstelling, dermate is verslechterd dat er inmiddels geen communicatie meer is tussen de “erfgoedpartijen” en de ondernemers, u welbekend. Echter, in plaats van deze communicatie te verbeteren en de partijen bij elkaar te brengen heeft u ervoor gekozen om een van de grondbeginselen van de Zaanse Schans, te weten de openbaarheid van het gebied, wat tevens van essentieel belang is voor de ondernemers, aan de kant te schuiven ten faveure van de door de “erfgoedpartijen” en Gemeente Zaanstad zelf gecreëerde financiële problematiek. Specifiek bij de Stichting Zaanse Museum, zij heeft al sinds haar introductie in 1998 op de Zaanse Schans geen sluitende begroting, u welbekend. Deze ontwikkeling is dus niet nieuw. De Gemeente heeft de afgelopen decennia de gelegenheid gehad om iets te ondernemen om de begroting van het Zaanse Museum sluitend te krijgen. Dat is niet gebeurd. De financiële problematiek heeft zich hiermee in de afgelopen decennia ontwikkeld, waarbij de Gemeente Zaanstad en de “erfgoedpartijen” geen actie hebben ondernomen en de huidige situatie daarmee zelf hebben geconstrueerd. Uw voorstel is vervolgens om de partijen die hebben geanticipeerd op de toekomst thans zonder enige waarschuwing voor een keuze te stellen die een zeer nadelig effect zal hebben op hun bedrijfsvoering en rendabiliteit. U vraagt deze partijen om hier ook nog eens mee in te stemmen. Het behoeft geen betoog dat u ons daarmee een onmogelijke vraag stelt.

Desalniettemin hechten wij ook veel waarde aan het gesprek met de Gemeente Zaanstad, maar wel onder de voorwaarde dat deze gesprekken serieus worden genomen en onze belangen serieus worden meegewogen in de besluitvorming. Dit pretendeert u te doen, maar ondertussen confronteert u de ondernemers met een voldongen feit; dat nationale en internationale bezoekers verplicht een ticket zullen moeten aanschaffen voor toegang tot de Zaanse Schans en dat het gebied uit de openbaarheid onttrokken moet worden.

Ook voor onze wens om een alternatief plan op te stellen, na kennisname van de huidige ontwikkelingen, lijkt u ons geen ruimte te geven. U geeft aan dat wij u dit in een eerder stadium hadden moeten doen toekomen. In dit eerdere stadium was ons de uitwerking voor een duurzaam exploitatiemodel echter nog niet bekend. Wij konden hier daarom niet eerder op reageren. Tevens verwijst u hierbij naar de Ontwikkelstrategie. Hierin staat juist meermaals beschreven dat de Zaanse Schans openbaar gebied is (zie ook de geciteerde passage eerder in deze brief), wat ook wordt beaamd in alle verdere correspondentie vanuit de Gemeente Zaanstad. Tevens was de openbaarheid van het gebied en het feit dat er geen hek om de Zaanse Schans komt een stellig uitgangspunt voor de Ontwikkelstrategie.

Wij vragen u daarom naar een termijn waarbinnen wij ons alternatieve plan kunnen ontwikkelen en presenteren om hiermee een alternatief kenbaar te maken voor de toekomst van de Zaanse Schans als geheel en haar individuele stakeholders. Logischerwijs is het voeren van verdere gesprekken tot het moment van oplevering van dit alternatief niet mogelijk, daar beide wegen elkaar anders kruisen. Wellicht ten overvloede, maar voor de duidelijkheid nogmaals: wij pauzeren hiermee enkel de gesprekken en zeggen deze dus niet eenzijdig stop.

Losstaand van uw reactie willen wij u middels deze brief eveneens op de hoogte brengen van het feit dat de “erfgoedpartijen” gedurende de toeristische beurs “ITB” van 4-6 maart 2025 al communiceerden aan derden, waaronder contacten van de ondernemers op de Zaanse Schans, dat het verplichte ticket “met 99,9% zekerheid zal worden ingevoerd”. Dit werd bevestigd in de uitgestuurde mailing van de “erfgoedpartijen” op 18 maart 2025 naar touroperators van o.a. de ondernemers op de Zaanse Schans. Zie hiervoor onze eerdere brief aan u gericht d.d. 18 maart 2025. Dit schaadt bij voorbaat onze bedrijfsvoering en heeft een negatief effect op de ondernemers, zonder dat de ondernemers in deze aanpak zijn betrokken. Het feit dat de “erfgoedpartijen” zich vrij voelen om dergelijke uitspraken te doen is helaas kenmerkend voor de situatie op de Zaanse Schans. Andere uitspraken van de “erfgoedpartijen” zijn onder andere; “dat het dan jammer is voor de 3 ondernemers op de Schans” en dat het “prima is als er een miljoen bezoekers minder komen, want dan wordt er ten minste gereguleerd”. Wij verzoeken u de “erfgoedpartijen” hierop aan te spreken en te vragen om te stoppen met het doen van dergelijke uitlatingen en een rectificatie te sturen naar deze touroperators. Graag zien wij een reactie op dit verzoek tegemoet.

Concluderend vragen wij u allereerst om ons de tijd te geven om ons alternatieve plan op te stellen. Wij achten een gelijke behandeling (lees: niet een gelijke termijn) zoals die in 2020 voor de “erfgoedpartijen” gold, niet meer dan redelijk. Wij vragen u ten tweede het traject richting de Gemeenteraad te pauzeren om de ondernemers de kans te geven het alternatieve plan op te stellen en aan de raad te presenteren, wat de Gemeenteraad in staat stelt een weloverwogen keuze te maken. Tot slot vragen wij u om de “erfgoedpartijen” aan te spreken op bovenstaande uitlatingen en te vragen aan de “erfgoedpartijen” om met deze uitlatingen te stoppen.

Wij rekenen op uw begrip en vragen u met klem om ruimte te bieden aan een eerlijk en evenwichtig proces, waarin de belangen van alle partijen, waaronder ook die van de ondernemers, serieus worden meegewogen.

Ervan uitgaande u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd verblijven wij.

Met vriendelijke groet,

De Ondernemersverenigingen OVZS en OV1509 Zaanse Schans